

NÉPNEVELŐK LAPJA.

NÉPNEVELÉSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

Megjelen e lap minden szombaton.

Előfizetések és reclamációk kizárólag **SENYEI FERENCZ**
egyesületi pénztáros úrhoz,
IX., Soroksári-utca 32. sz. küldendők.

Ára:
egész évre . . . . . 4 frt. félévre . . . . . 2 frt.
negyedévre . . . . . 1 „ Egyes szám . . . . . 10 kr.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz,
IX., Soroksári-utca 63. sz., czimezendők.

Hirdetések és ezek díja **Neumayer Ede** könyvnyomdászhoz,
Váci-körút, (Iparudvar) küldendők.

A fővárosi elemi népiskolai tananyag helyes megválasztása, illetve a tervrevisiója.

(Folytatás.)

A VI. osztály tananyaga következő:

1. Az ember.

Állatok:

2. Az orangutang. (A majmok.)
3. Medve, menyét. (Ragadozók.)
4. Teve. (Kérődzők.)
5. Elefánt. (Sokmancsuak.)
6. Hód. (Rágcsálók.)
7. Lajhár. (Foghijasok.)
8. Rozmár. (Uzonylábúak.)
9. Känguru (Erszenyések.)

Madarak:

10. Gódény. (Uszók.)
11. Daru. (Gázlók.)
12. Strucz. (Futók.)
13. Papagály. (Kuszók.)
14. Solyom. (Ragadozók.)
15. Chameleon, óriáskigyó. (Hüllők.)
16. Hering. (Tengeri halak.)
17. Philloxera, (Rovarok.)
18. Pántlikás giliszta. (Férgék.)
19. Korall. (Habarczok.)
20. Ósállatok.

Növények:

21. Bükkfa. (Erdei fák.)
22. Burgonya. (Gumós növények.)
23. Kikerics. (Mezei virágok.)
24. Dohány. (Mérgező növények.)
25. Murok. (Zöldségfélék.)
26. Len. (Rostos növények.)
27. Datolya, füge, cukornád, sáfrány. (Délzaki növények.)

Ásványok:

28. Timsó. (Sófélek.)
29. Kova. (Kövek.)
30. Szikesföld és porcellánföld. (Földek.)
31. Opál. (Drágakövek.)
32. Kén. (Éghető ásványok.)
33. Higany. (Fémek.)

5) Az V. és VI. osztályok természettani anyagát illetőleg nem javasolhatjuk, hogy ezt is az olvasókönyvekbe vigyük bele. Az anyag bősége és természete; valamint azon körülmény, hogy a szöveg közé nyomott

magyarázó és szemléltető képek nélkülözhetetlenek; de továbbá azon körülmény is, hogy az eddig használatban levő Emericzy-féle tankönyv a czélnak megfelel: a külön kézikönyv megtartását ajánlatosnak tünteti fel. Ha e tekintetben mégis külön javaslattal lépünk fel, tesszük ezt azért, hogy e tankönyv anyagát a két osztály között helyesebben osszuk meg. E részben tehát következő javaslatot tesszük:

Az V. osztály anyaga ekként állapítandó meg:

1. Mozgás, egyensúly, egyszerű gépek.
2. Melegség.
3. Delejesség.
4. Élely, légeny.
5. Égés.
6. Elemek.
7. Kénsav.
8. Mészégetés.
9. Pálinkaégetés.
10. Kenyérstés.
11. Bőrserzés.
12. Állatok légzése.

A VI. osztályé pedig következő:

1. Összetett gépek.
2. Hang.
3. Fény.
4. Villamosság.
5. Köneny.
6. Széneny, szénsav.
7. Tűzoltás.
8. Légenysav.
9. Üveggyártás.
10. Borerjedés.
11. Szappanfőzés.
12. Korhadás, rothadás.
13. Növények táplálkozása.

E. Az olvasókönyvek földrajzi anyagára vonatkozólag.

A földrajzi oktatás szabályozására nézve fontos javaslatunk van. Tapasztalataink nyomán állithatjuk, milyen hiányos ismereteket szereznek maguknak növendékeink a földrajzból, mikor az elemi iskolát elhagyják. Igaz ugyan, hogy az elemi iskolai tanulók már a II. osztálytól kezdve ismerkednek meg a földrajz előfogalmaival s a további osztályokban külön kézikönyv segítségével rendszeres földrajzi oktatásban részesülnek; de épen a túlságos rendszerezés mellett s azon körülménynél fogva, hogy tanítóink a földrajzi oktatásnál nagyon is a betű szerint járnak el; idéztetik elő e

tekintetben is szellemi túlterhelés és a tanulók kedveltsége a tárgy iránt.

Ugy vagyunk meggyőződve, hogy földrajzi oktatást nem könyvből, hanem magán a térképen kell eszközölni, természetesen oly térképeken, melyek külön e célra készíttetnek. Erre nézve minta gyanánt szolgálhatnak az újabb időben készített tapetás vasuti nagy fal térképek, a melyeken alapos földrajzi oktatást minden szellemi megterhelés nélkül természetszerű módon lehetne kiszolgálni s e mellett a tájékozás érzéke, a földrajzi oktatásnak eme kiváló célja, a gyermek elméjébe mintegy beleje volna növeszthető.

A földrajzi oktatásnál a földolog tehát ne a könyv szerint való haszon nélküli betanítás legyen, hanem a térkép-olvasztás és térkép jegyeinek ismertetése, begyakorlása, és a térképen való tájékoztató földrajzolás földismertetés.

Ez okból a kézikönyvek mellőzését hozzuk ugyan javaslatba, de ha mégis a IV., V. és VI. osztályok részére egy könyvben megírva, csakis a föld beosztására vonatkozó, rendszeres átnézetet nyújtó és alábbi javaslatunk szerint készített kézikönyvet kívánatosnak tartunk a gyermek kezébe adni, csak azért tesszük, hogy ezen kézikönyv segítségével a térképen való rendszeres tanítás szabályos keretében meg is maradjon.

A kézikönyv tehát nem lesz arra való, hogy a gyermek ebből lezkeket mondjon fel. hanem hogy ennek segítségével a térképen való keresés megkönnyíthessék és rendszeresíthessék.

A felhozottak alapján kívánjuk tehát, hogy a földrajzi oktatás céljaira fentemlített alakban és nagyságban a következő térképek volnának erre vállalkozók által elkészítendőek:

1. A földrajzi előfogalmak szemléltetésére szükséges képzeleti térkép.
  2. A főváros kerületeinek tervrajza külön-külön lapon,
  3. A főváros rajza madártávlatból.
  4. Pest megye térképe.
  5. Magyarország.
  6. Ausztria.
  7. Europa.
  8. A föld öt része Mercator projectioja szerint.
- E 8 számból álló térképgyűjtemény elkészíttetésére és kiadására úgy hiszszük, ha e tekintetben akár a magas kormány, akár a főváros hatósága felhívást bocsát közre, fognak adni vállalkozók; ha másként nem, subventió biztosítása mellett.

Ezek előrebocsátásával áttérünk javaslataink előterjesztésére.

1) A III. osztályban a kézikönyv teljesen mellőzendő s e helyett a tanmenet jelzésére szolgáló 4 olvasmány magába az olvasókönyvbe veendő fej. Határozott utasításul adandó, hogy minden kerület külön-külön behatóan csak a maga kerületével foglalkozik, míg a szomszéd kerületeket a főváros rajzával összefüggésben csakis általános vonásokban ismerteti. Az olvasókönyvben foglalt és a kerületeket ismertető rajz csak mintául szolgál a tanítónak és annak feltüntetésére, hogy saját kerülete megismertetésénél minő menetet kövessen. A minta azonban a tanító ügyességét egyebekben nem célozza megkötni; sőt kívánatos, hogy e tekintetben maguk a kerület tanítói vagy az illető iskola tanító-testülete gondoskodjék a kerület leírásáról és a szükséges anyag egybeállításáról. Az olvasókönyvbe felveendő 4 olvasmány címe következő:

1. A földrajzi előfogalmak, u. m. domb, hegy, forrás, stb. ismertetése.
2. A kerületek oly modorban, hogy a tanuló

könnyen felkarolhatná belőle behatóbb tárgyalás céljából saját kerületét

3. Általános vonásokban ismertetni a főváros legközelebbi környezetét.

4. Pest megyét legáltalánosabb vonásokban, utaztató modorban, ismertetvén az emberek foglalkozásait, mintegy következtetve az illető helyeken lelt természeti viszonyokból és termékekből.

2) A IV., V. és VI. osztályok részére, mint már fentebb említettük, a kézikönyv teljes mellőzését nem hozhatjuk javaslatba. Ezen osztályokban is a térképen való oktatás mellett nyilatkozunk s csak a rendszeresség megóvása végett óhajtják a kézikönyv behozatalát. Ilyenmő tankönyv irójának utasításul adandó, hogy csak áttekintést nyujtsanak a földrajzi anyagnak esszenciáját foglalja együvé. Kerüljön minden természetrajzi, történeti, iparismei közbeszurásokat, magyarázatokat és fejtegetéseket; azaz a könyv legyen csupán a földnek rajza szavakban. A magyarázat, közbeszurás a tanító dolga, kinek kezében használható jó kézikönyv legyen.

Mint hogy továbbá a földrajzi tananyag e három osztályban tisztán a concentrikus menet szerint van berendezve s e tekintetben a tanterv meghatározásai ellenében kifogást nem tehetünk: utasításként még az is kimondandó, hogy e három osztály részére egy és ugyanazon kézikönyv foglalja magában a tanítandó anyagot. A VI. osztály részére szükséges csillagászati és matematikai rész is csak általános átnézeti vonásokban nyujtassék. Az anyag beosztására nézve a mondtak után egyéb javaslatunk nincsen.

F. A magyar olvasókönyvek szerkesztésére vonatkozólag.

Külön e pontban ki kell még fejeznünk ama kívánságunkat is, hogy magyar olvasókönyveink az általunk javaslatba hozott reáltartalmú olvasmányokon kívül csakis szív- és erkölcsnemesítő meséket, mondákat, regéket és rajzokat tartalmazzanak: még pedig gondos megválogatással és a gyermeki felfogáshoz simuló írásmódban. Kívánjuk továbbá, hogy a gyermeki észjárás leginkább megközelítő költemények az eddigénél nagyobb számban legyenek képviselve. Általában óhajtjuk, hogy az olvasmányok megválogatásánál a kellő fokozatra és a legjobbra kell tekintettel lenni, mert itt is csak a legjobb elég jó és csak a legjobb bir elég behatással a gyermeki szív és kedély nemesítésére.

Az V. és VI. osztályú olvasókönyvekben ezenkívül néhány iparrajzi olvasmány is fel volna veendő, noha ezen könyvek szerkesztésénél is a szív- és erkölcsnemesítő olvasmányok és költemények súlyban legyenek.

G. A német olvasókönyvek szerkesztésére vonatkozólag.

Előterjesztésünk szellemében elmondjuk e részben is kívánságunkat. Először is kívánjuk, hogy a német olvasókönyvekben reáltartalmú olvasmányok elő ne forduljanak. A német olvasás alkalmával realismertetés nem eszközöltetik s e tantárgyra kevesebb óraszám fordítatik, nem szükséges fölös számú olvasmányokkal e tankönyvet kelletlenül bővebbé s így drágábbá tenni. Második és fontosabb kívánságunkat oda terjed, hogy a német olvasókönyvek egyebekben a magyar olvasókönyvekkel azonosak legyenek; a magyar tekintessék az eredetinek (a megfelelő szakaszokban), ugy azonban, hogy a német nyelvjárás különös módjai és formái szolgai lefordítása által csorbát szintén ne szenvedjenek.

A tapasztalás bizonyítja, hogy ilyenmő intézkedés elrendelése nemcsak az értelem fejlesztésére bir behatással, hanem ez által a növendék nyelvbeli készütsége is csiszolódik, kifejezésbeli tehetsége pedig műveltetik, ápoltatik és támogatatik. Végül kívánjuk még hogy a német olvasókönyvek egyes olvasmányai csillag

alatt hivatkozzanak a magyar olvasókönyvek hasonló tartalmú olvasmányaira.

H. Az olvasókönyvek külső kiállítására vonatkozólag.

Nemcsak tartalom, de a külső kiállításra vonatkozólag is előadjuk kívánságunkat. Első sorban óhajtjuk, hogy a nyomás általán tisztább, a betűk nagyobbak legyenek s hogy ne egyedül az üzleti szempont legyen mérvadó. A rövidlátást épen olvasó könyveink nyomott, kis betűi idézik elő leginkább, szükséges, hogy hatósági ellenőrzés által a kiállításra szigorúbb gond fordítsassék. Kívánjuk továbbá, hogy egyes olvasmányok írott, mások meg különféle alakú és nagyságú betűkkel nyomattassanak. A papír, elemi iskolai tanulóknak megfelelően, erősebb anyagú legyen.

III. FEJEZET.

A beszéd- és értelemgyakorlatok.

A. Az anyag beosztására vonatkozólag.

E tantárgy külön órákban, külön disciplina gyanánt tanítatik az I. és II. osztályban s alapját a magas kormány által kiadott Nagy László-fele vezérkönyv szolgáltatja. Magára ezen vezérkönyvre kevesebb a kifogásunk s csak azon szívós ragaszkodás ellen emeljük fel szavunkat, a melylyel tanítóink magukat ezen vezérkönyvhöz kötik. E tekintetben több szabadságot óhajtunk tanítóinknál alkalmazva látni s különösen kívánjuk, hogy a vezérkönyv maga csak az anyagot nyujtsa, míg a formára nézve a tanító saját ügyességét is kell, hogy érvényre juttassa. Rosszul esik tapasztalunk, mint apróznak zsenge korú növendékeink általnk még nem értett szavakat oly formába öntve, mely koruk szellemi fejlettségéhez épen nem illeszkedik. A vezérkönyv a tanítók számára lett írva s nem egyuttal arra is, hogy a tanulók ebből emlézzenek. A „betű öl“ mondása sehol sem alkalmazható annyira szó szerint, mint kis-korú apró növendékeinknél. Ugy hiszszük, a mit a gyermekkel betaníttatni okarunk, azt előbb velem kell értetni, gyermekies nyelven, egyszerű természetes formában. A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításánál valódi haszon szellemi túlterhelés nélkül csak így léshet elérhető.

Van azonban kifogásunk a vezérkönyvben foglalt anyag ellen is; de különösen felosztására vonatkozólag gyökeres javításokat fogunk e helyütt javaslatba hozni.

A mi kifogásunk az anyag ellen van, következőkben adjuk, Nem szeretnők, ha ezentúl a vezérkönyv értelmében I. osztályu növendékekkel az állatok és emberek belső szervei részéről és a lélekről is beszélnének tanítóink. Alaposabb kifogásunk az anyagra vonatkozólag az, hogy a vezérkönyv második részében, különösen annak 48., 49., 50., 51., §§-ban a természeti jelenségek magyarázatára oly anyaghalmoz hordatott együvé, mely az illető növendéknek szellemi erejét jóval felülmúlja s ily alakban talán csakis ez 5., és 6. osztályokban volna előadható.

És itt azonnal előtérbe lép azon kérdés, lehetséges-e, szükséges-e a vezérkönyvben felölelt túlbő anyagot a gyöngye fejlődésű növendékekkel szellemi túlterhelés előidézése nélkül feldolgozni?

E kérdés beható megvitatása után s különösen a szerzett tapasztalatok nyomán egész határozottsággal állíthatjuk, hogy ez nem lehetséges és hozzáadjuk, hogy nem is szükséges. Ugy vagyunk meggyőződve, hogy a beszéd- és értelemgyakorlatok anyagának leszállítása által nem hogy célzt tévesztünk, de az elérni óhajtott eredmény magára az egész oktatásra hasonlíthatlanul kedvezőbb hatást fog gyakorolni. A vezérkönyvben nyujtott anyag más beosztással s esetleg megváltoztatott csoportosítással sokkal alaposabb és természetszerűbb tanításnak fogja útját egyengetni, mint azt eddig elérni

lehetett. Javaslatunk oda fog terjedni, hogy a vezérkönyvnek két tanévre szánt tananyaga az elemi iskola 3 alsóbb osztályai között osztassék fel, a nélkül azonban, hogy a beszéd- és értelemgyakorlat tantárgya a 3. osztályban külön disciplinát képezzen és külön órában taníttassék. A vezérkönyv II. része a földrajzi előfogalmakkal ismerteti meg a tanulót s úgy valljuk, hogy ez épen a 3. osztály feladata. Eddig is az volt s javaslatunk értelmében ezentúl is megmarad.

Nem látjuk tehát szükségét annak, hogy ez anyaggal a 2. osztály növendékeit szükségtelenül megterheljük; valamint azt sem óhajtjuk, hogy a természeti jelenségek bő magyarázatával már a 2. osztályban is foglalkozunk. Ez anyagot a 2., 3., 4. osztályok részére tervszerűen, a kellő fokozat alkalmazásával kell beosztani. Egyáltalán itt is csak azt kívánjuk, hogy az alapos oktatás javára a „keveset, de jól“ elve érvényre jusson.

Az anyagot magát következő beosztással ajánljuk:

Az I. osztályban.

1. Szoktatások, előkészítések az olvasás és írásra.
2. Iskolában levő tárgyak. Iskolai élet.
3. Kutya, macska, tyúk, galamb.

A II. osztályban.

1. Szülői ház; a többi háziállat; családi élet.
2. Kertek, gyümölcsfák, konyhai vetemények, virágok.
3. Kréta, só, vas.
4. Levegő, ég, föld.
5. Nap, hold, csillagok.

A III. osztályban.

A földrajzi előfogalmak a földrajzi órákban; a természeti jelenségeket pedig a II. fejezetben foglalt beosztás értelmében az olvasókönyvek alapján.

B. A szemléltető képekre vonatkozólag.

A beszéd- és értelemgyakorlatok tanítását csak akkor lehet sikeresen eszközölni, ha a szükséges jó szemléleti képek és eszközök az iskolai rendelkezésére állnak. Már pedig tapasztalataink nyomán constatálnunk kell, hogy a magas kormány által kiadott szemléleti képeket a beszéd- és értelemgyakorlatok tanításánál csak a legkritikábban lehet használni, a mennyiben azok a tárgyalandó anyagra való tekintet nélkül készítették. Felkérendőnek véljük tehát a magas kormányt, hogy ezentúl az általa kiadandó képeket a feldolgozandó anyagnak megfelelően készíttesse.

IV. FEJEZET.

N y e l v t a n.

A. A magyar nyelvtanra vonatkozólag.

A nyelvtan a népiskola egyik legnehezebb tantárgya. Elvont értelmű fogalmainak magyarázata s szabályainak gépies betanítása a népiskolai növendékeknek zsenge elméjével amugy is nehezen egyeztethető össze. A népiskolai nyelvtan-tanításon meg is látszik, hogy inkább kinnal, mint értelemmel éri el nagyobb-csekélyebb eredményt.

E tantárgynál maga a tanterv túlbő anyagot szab meg s ehhez járul, hogy az általános használatban levő Nagy László-féle nyelvtani kézi könyvek még a tanterv határozmányain is túlterjeszkednek.

A főváros népiskoláiban már a II. osztályban kezdik a rendszeres nyelvtan-tanítást és pedig külön kézikönyv alapján. Minthogy azonban tanítóink az eléjük szabott kézikönyv anyagához, beosztásához és formáihoz a kötelező használat miatt magukat szorosan alkalmazni kötelességüknek tartják: nyelvtanításunk a szabályok betanítása, a gépies elemzés és a kézikönyvben előforduló néhány írásbeli gyakorlat kidolgozására szorítkozik.

Nézetünk szerint azonban a népiskolai nyelvtanításnak nem ez a feladata, mert a népiskolának szükségképpen az életre kell nevelnie növendékeit. Ez okból kerülnie is kell minden szellemölő, szükségtelen s talán felesleges gépies munkát és még a nyelvtan-tanítást is úgy rendeznie, hogy a tanulók szellemi fejlődésén csorba ne ejtessék és az eredmény az életre kihatóbb legyen.

Kifogásainkat azonban közelebbről óhajtván megvilágítani, véleményünket is ezek alapján fogjuk előadni.

Mindenekelőtt magára az anyagra teszünk észrevételt s kijelentjük, hogy e tekintetben a tanterv magától anyagot szabott meg. A II. osztályban pl. soknak tartjuk a mondatnak és főrészeinek mondattani fejtegetését, valamint a főnév (köz- és tulajdonnév szerinti megkülönböztetése), névmás, az ige 3 főidejének s továbbá az állító, tagadó és kérdő mondatnak tárgyalását. A III. osztályban elhagyhatóknak véleményezzük a névutók, igenevek és a különféle határozó szók; valamint a bővített mondatnak jelzői és határozói bővítéseit. A IV. osztály tananyagát pedig nagyon terhelő az összetett mondatok köre és a szószármaztatás nehezebb alkotásai. Ez anyag bizvást az V. osztályba vihető át, mely osztály eddig tulajdonképeni nyelvtanítással nem foglalkozik.

(Folyt. köv.)

Seperjük az udvart!

Hogy a bíró igazságos ítéletet hozhasson, szükséges, hogy magával az ítélet tárgyával ismerős legyen, arról helyes fogalommal birjon, s hogy ítéletét személyes tekintetek ne vezéreljék. Csak így képes ő a törvénynek biztositást szerezni, magának a közbecsülést kivívni. A mely bíró ezzel ellenkezőleg cselekszik: annak ítéletét nem lehet számba venni.

A hely. hitvallásuak autonómájokból kifolyólag iskolai felügyelőket — az országos törvények keretén belül — a paritás alapján álló vegyes: egyházi, világi és tanítói biztositás által gyakorolják. Ezek időközönként meglátogatják a körükbe eső felekezeti iskolákat s az iskola erkölcsi és szellemi állapotáról szerzett tapasztalataikat az úgy nevezett látogatási könyvbe jegyzik. Ezen jegyzőkönyvek tehát bármikor is felüttetvén: kiviláglik belőlök mindenkor a tanító igyekezete szorgalma és képzettsége. Nagyon helyes dolog ez már csak azért is, mert a tanító, kinek érdemeit az élet még vajmi kevésbé méltatja — legalább ezen poros aktákon nyer elismerést.

Ámde ezen jegyzőkönyvek nem mindig felelnek meg az általunk elől kifejtett elveknek. Legtöbbször csak a személyes rokon-vagy ellenszenvnek, a paedagogia terén való járatlanságnak és üres hencségnek a letéteményesei ezek. Az előbbi is nagy baj, az igaz; de az kisebb-nagyobb mértékben elő fog fordulni mindig és mindenütt, míg és a hol csak ember fogja tapodni a földet. Az utóbbiaknak azonban ideje már valahára végetvetni. Megkivánja ezt, ha már más nem, az iskolalátogatók reputatiója, a jobbsorsra érdemes tanítóság érdeke; de követeli főképp a népoktatás gazdasztos, szent ügye.

A bevett szokás szerint rendszeren a legfiatalabb lelkész van megbízva az iskolalátogatói tiszttel, tekintet nélkül arra, hogy képes-e megfelelni azon fontos és megtisztelő állásnak, mely mások erkölcsi élete felett van hivatva bíraskodni. S mert erre nincsenek figyelemmel: az iskolalátogatókat nem is szokták valami komolyan venni.*) Ezen iskolalátogatók legtöbbször

*) A világi látogatókról mi itten nem szólunk. Ő tőlük mi nem követelünk szakszerűséget, csak jóakaratot.

az iskolában virtusságának színhelyére lép. Henczeg. Bő talaja van erre a szegény tanító személyében. A tanítót az iskolában végig bosszantja, faragatlan kérdéseivel zaklatja. S ha iskolalátogató társa: a tanító igyekszik az ő ügyetlen kérdéseit helyreigazítani, csak a papi tekintélyből folyó ledörgés a dolognak a vége. Általában az iskolalátogatásban a tanító, a dolgok coordinatiója mellett is, mint mellékszemény szerepel. Nem csodáljuk.

Meg van ennek évtizedekre nyuló lélektani oka.

Hogy mily homéri kacajtkeltő kérdéseket hallottunk egy-egy ily papi iskolalátogatásul, konkrét eseteket tudnánk felhozni, de nem lévén különben sem természetünk a személyeskedés: azt e helyen szívesen elhallgatjuk. Sőt tudunk esetet, hogy a tanítót a papi iskolalátogató saját tanítványai előtt compromittálta, elannyira, hogy a tanító kénytelen volt neki ajtót mutatni.

Ez nem jól van így!

Mindenekelőtt loyális tisztességet, az ügy magasztosságához mért eljárást kívánunk és szakszerűséget követelünk. Az előbbi papi embernek különben is elengedhetlen feltétele, az utóbbi pedig elérhető az által, ha a papnövendékek életbe léptök előtt legalább egy évig látogatják a tanítóképzőintézet gyakorlati tanításait. Így meghajlunk előttük; így elfogadjuk őket areopagnak, különben: nem. A törvény ránk octroyálhatja őket úgy is, de tiszteletet számokra nem erőszakolhat ki.

Azt vethetné valaki ez ellen, hogy mily nagy dolog is ám az a tanítás, főleg annak ellenőrzése. Az a tudomány, melylyel egy Comenius, egy Pestalozzi, egy Diesterweg tartották érdemesnek foglalkozni, nem alacsonyíthatja le az egyszerű papot sem, ha már épen-séggel iskolalátogató akar lenni. Aztán hogy az elemi oktatás nem oly könnyű: utalunk kitünő tudósunk Hunfalvy János szavaira. „Én — saját szavait idézzük — egyetemi tanár létemre sem mernék elemi tanítóságot elvállalni.“ Végre az ellenőrzőnek talán csak többet kell tudni, mint a tanítónak, különben hogy ad neki esetleg utbaigazításokat és tanácsokat?

A végeredmény tehát az, hogy az iskolalátogatói intézmény jelen szervezésében távolról sem felel meg azon követelményeknek, melyeket tőle a közérdek okvetlenül megkiván. A mostani rendszer már is megintgatta a tanítóknak az iskolalátogatók iránti tiszteletet, s ha ez továbbra is így tart: nevetéssé, illuzoriussá is fogja tenni az egész ügyet. Gondoljanak erre a felsőbb egyházi hatóságok. Tegyék szívökre kezeket, a lelki bíró meg fogja nekik mondani: mit tegyenek.*)

Szabó Kálmán,
főv. tanító.

Az egészség legnagyobb kincs.

A midőn azt vizsgáljuk, hogy mi által vétenek a jelenleg fennálló iskolai intézmények az iskolás gyermek egészsége ellen, nem lesz érdektelen szerény nézetem szerint azon kérdéssel is foglalkozni: vétenek-e a tanítók az iskolában saját egészségök ellen. Mert sajnos, de a tapasztalat azt bizonyítja, hogy igen is sokan vétenek. Már pedig ha orvosolni akarjuk a bajt

*) Megfelelő szakismerettel nem bíró közegre a felügyelőt bízni: mindig helytelen. Ha ez azonban, eléggé sajnos! így van a népiskolai felügyeletnél, úgy az ebből folyó hátrányok egy részét el lehet kerülni az által, ha a látogató „felügyelő“ tapasztalatait és észrevételeit megbízóinak tudomására nem a látogatókönyvbe tett megjegyzések útján juttatja, ezen könyvbe legfeljebb azt írja be, hogy az iskolát bizonyos időben látogatta. Szerk.

és elhárítani minden kórállapotot, rossz befolyást, mely a gyermekek szellemi és testi fejlődését akadályozza, ne feledjük azt sem, hogy beteg tanítónak beteg az iskolája.

Minden ember általában a megbetegedésre kisebb nagyobb hajlammal bír, csak hogy az egyiknél már mint örökölt tulajdonság lép fel, míg mások csak megszerzik azt az által, hogy olyat tesznek, mi a szervezet természetes működését és feltételeit zavarja.

Az a baj tehát, melyet magunknak az iskolában szerzünk, az által támad, hogy nem tudunk magunkon uralkodni, erőt vesz rajtunk sokszor ama hirtelen fel-fortyanó harag, mely bizony, bizony igen sok kartársnak keseríti meg az életét, sőt mondhatom, hogy igen soknak korai halálát okozta.

Ez az t. k. melynek egészségügyi jelentőségére vagyok bátor felhívni becses figyelmüket. Mert a harag az epe, mint belső organum funkciójára roppantul hat. Az epe tartalmát kiönti, a mi betegséget okoz. A kedélynek szomorúsága vagy bánata a testi organumok fiziologiai működését lassítja. Ellenben — dr. Nemes szavait idézve — „az élénk és vigtartalmu képlet, lelkesítő gondolat, a szép, igaz és jó eszméjének hatása a test élénkségét, tevékeny mozgását, szervi működéseinek rendes és gyors folyamulását, szóval ép és üde egészséget okozzák. Sőt az öröm, hatása nemcsak a vérforgást gyorsítja, hanem jótékonyan előmozdítja az emésztést és táplálást is.“

Az imént említett baj tulajdonképpen egy rossz szokás, melyet minden művelt, egészséges tanító könnyen elhagyhat. Mert tudjuk azt jól, hogy a cselekvés mechanizmusa fölött, mely a megszokást jellemzi, a szellemnek kell uralkodni; de ha a test organumai jól kifejlődve és kiképződve nincsenek, úgy a szellem működéseit és érzelmeit kellő tökéletességgel nem tudja általok kifejezni. Tehát a test fejlettsége egészében és részeiben szükségképpen föltét a szellem tökéletes közvetítésére.

Akarnunk kell és segítve lesz a bajon. De a szabad akarat is nagyon ingadozó, mondja dr. Laufenauer tanár úr; a legcsekélyebb szervezeti bántalom már megváltoztatja úgy, hogy az illető ugyanazon helyzetben, de más szervezeti állapotban egészen másképpen és mást akar, mint annak előtte. Szabad akaratunk tehát nem mindig független és szabadnak csak akkor nevezzük, ha normális állapotban akarunk.

Itt az ideje annak, hogy némely bajnak lényegéről és keletkezéséről felvilágosítást szerezzünk magunknak; mert fájdalom! azt lehet tapasztalni, hogy csakis azután, ha már annak káros következményei teljes hatásukban kifejlődtek, fordítjuk figyelmünket a betegségre s annak okaira. Az általános miveltség szempontjából érvényesítsük tehát eme híres jelmondatot: „ismerd meg magadat.“ Ez annál is inkább lehetséges, mert az ember élettana, az emberi test alkatának, egyes szervei tevékenységének, alkatrészeinek magyarázata, már most nem mint azelőtt, különleges tudomány többé, hanem kitünő orvosok népiesen irt munkái által a nép minden rétegébe bevezetett tudomány, mely szerint mindenki megfigyelheti a szervezetében előforduló, különböző rendeltlenségeket, sőt azok okait is megismerheti.

En nagyon jól tudom azt, hogy a mi foglalkozásunk jelentékeny testi fáradsággal van összekötve.

Nekünk tanítóknak nincs mindig hatalmunkban, hogy magunkat foglalkozásunk káros hatásai alól kivonjuk, mert az anyagi szükség, az állásunkkal járó követelmények kényszerítenek bennünket, hogy munkáló erőnket kihasználjuk.

Nemcsak a mi hivatásunknál, de minden szellemi munkálkodás mellett dr. Erismann szerint még az is gyorsítja az egészség megromlását, hogy az emésztés és vér eloszlása rendetlenné válik és az anyagcsere ereje alászáll. Ki ne tapasztalta volna önmagán, hogy hivatásában való nagy megerőltetés, valamint kínos csalódás vagy tapasztalt méltatlanság után, mely személyét fájdalmasan érintette, egészen étvágy nélkül ül az asztalhoz. Sőt dr. Laufenauer azt mondja: az „éhség-érzet lefokozódására és elnémitására még kevesebb is elég, mint az idegerő kimerülése túlságos munka által, vagy a kedély lehangolása az önérzet fájdalmas megbántása, vagy gond, bú és bosszúság által; elegendő a szellemi működésnek egy bizonyos tárgyra rögzítése, egy tervbe mélyítése hogy a gyomor érző-idegei, melyek különben oly parancsolólag intenek, az életműködés által elhasznált anyagok pótlására mintegy érzékelté válnak.“

Van eset hogy a tanítónak nemcsak az iskolában, hanem az iskolán kívül ok nélkül kellemetlenséget kell elszenvednie, néha a szülőktől, néha tulajdon kedves kollegáitól. Azonban ne legyünk nagyon érzékenyek és gondoljuk meg azt, hogy a rágalmazás, a hazugság rövid időre diadalmaskodhatnak, de tartós győzelmet kivívni nem képesek, mert az igazságnak előbb utóbb győzni kell.

Szükséges tehát, hogy valamint az iskola, úgy különösen önmagunk iránti kötelességből minden lehetőt elkövessünk egészségünk fenntartásának érdekében.

En tehát t. kartársaimnak a legnagyobb kincset — jó egészséget — kívánva elismerem azt, hogy kötelességünk elkövetni mindent növendékeink egészségének fenntartása érdekében.

Ez azonban az éremnek csak az egyik oldala, és remélem, hogy haragjuknak súlyát nem fogják a mérleg serpenyőjébe dobni azért, mert bátor vagyok becses figyelmüket felhívni arra, hogy: ne feledkezzünk meg önmagunkról sem, mert egy egészséges tanító illetőleg a tanító egészségének fenntartása: az érem másik oldala.

Kiss Béla.

EGYESÜLETI ÉLET.

Az Eötvös-alap központi gyűjtőbizottsága f. évi június 1-én a sugáruti áll. tanítónő-képezdében ülést tartott az ösztöndíjak és segélyek odaitélése tárgyában. A vidék csak két tag által volt képviselve, míg a fővárosi tagok közül 22-en jelentek meg az ülésen. Egyetemi ösztöndíjért 10 egyetemi hallgató folyamodott, míg a középtanodai, képezdei és hasonló foku intézetek tanuló részére kitűzött ösztöndíjakért 48 folyamodó volt és a 850 frtot tevő segélyösszegben való részesítésért 26-an folyamodtak. A 200 frtos egyetemi ösztöndíjat Tóth Istv. I. éves orvosnövendék kapta; 100—100 frtot kaptak: Munk Adolf 5. éves orvosn., Kemény Andor 4. éves jogh., Bán Zsigmond 2. éves jogh., Füredi Mór 1 éves jogh., Könczey Imre 1. éves jogh. és Pazár Zoltán 1. éves joghallgató. Középtanodai ösztöndíjat kaptak és pedig 100—100 frtot: Staufer Emilia, Petrovics Antonia, Demeter Lajos, Endler Károly, Sáray Béla, Bruckmann Laura és Gérecz Károly; 50—50 frtot: Kemény Ignác, Nagy Lajos, Schlosser József, Horváth Antal, Kring Gyula, Kiss Sándor, Mühl János, Tóth Boldizsár, Schád Vilmos, Pacsesz Emilia, Vass Jolán, Evinger Kálmán, Uhrin Károly, Szabó Gyula, Oravszky Etelka, Adorján Ferencz, Bitter Béla és Spannberger Béla. A 17 ötven

forintos segélydíjat kaptak: özv. Bereti Jánosné, Mihálik János, özv. Szontag Mártonné, Gamsjäger Ernő, özv. Kiss Józsefné, özv. Pokorny Mihályné, Kórhegyi Józsefné, Freund Sámuelné, Lehr Vilmos, Gludovác Ferenczné, Leindörfer Ede, Siménfalvi Szaboles, Blahó Emilia, Komáromy Lászlóné, Sziklay Antalné, Virányi Jánosné és Csopey János árvái. Orley János a nevére szóló alapítvány kamatait özv. Bullein Jánosnénak, Lederer Ábrahám az ő alapítványának kamatait Csukly Mártonnak adományozta. A Békey Imre- és Zirzen Janka-féle alapítványok kamatai pedig az alapítók által Molnár Géza bukovinai tanulóknak adományoztattak. Frey József, fős. nyug. igazgatótanító szegény özvegyek és árvák tagsági díjai fejében évenként 10 frtot ajánlott fel, mit a bizottság köszönettel fogadott.

IRODALOM.

Könyvismertetés. Természettan az elemi népiskolák számára. A rokon tantárgyakra tekintettel összeállította: Zsindely István, tanár; Kiadja az „irodalmi kör“ a főiskola költségén. Ára kötetben 23, kötve 30 kr. Sáros-Patak, 1884.

Amaz mozgalom, mely tanügyi, jelesen népnevelési sajtóinkban a népiskolai nevelés-tanítás központjának keresése körül pár év óta foly. azelőtt nagyon is termékeny tankönyvirodalmunkban feltűnő stagnálást idézett elő. És méltán. Mert ezzel a központkereséssel sok oly dolog függ össze, melyekkel azon tankönyv-íróknak, ki nemcsak pillanatnyi értékű munkával akar a könyvpiacra lépni, számolnia kell. Ilyen a többek között a tárgyalandó anyag mennyisége. Tanítói és szakörökben általános az a nézet, hogy a miniszteri tanterv által körvonalozott anyagot a nálunk eddig divott és most is divó módon akként feldolgozni nem lehet, hogy mellette a tanító nevelői feladatát, a célt az eszközért fel ne áldozza.

Hát ilyen körülmények között az a tény, hogy kevés közöttünk a vállalkozó szellem, legalább is a mellett tanuskodik, hogy van bennünk — ambíció. Gyűjtögetjük az erőt, hogy ha majd „ejlön az az idő“, abszolút értékű munkákat produkálhassunk. Majd megvállik, hány zsák tellik!

Ez általános s csak helylyel-közzel megzavart eszme közepette szállott a sikra fentidézett című munkájával Zsindely István a pataki főiskola egyik jónévű professora; sikra lépett azon az alapon, a melyen még mindig állunk, irt egy 130 nyolczadrét oldalra terjedő kézikönyvet a népiskolák V. VI. és ismétlődő osztályai számára. Gondolom saját erejének érzete s az a siker buzdította Zsindelyt újabb fellépésre, melyet a tanítók és tanítójelöltek számára írott „Mértan“-a (mely még mindig a legkitűnőbbek közé tartozik az e nemű tankönyvek között) felmutatott. Sajnálom, hogy szóban levő tankönyvről nem nyilatkozhatom oly kedvezően. Megmondom, miért?

Ha a népiskolai nevelés-tanítás feladatát sikerrel akarjuk megoldani, első teendőnk, hogy mennél kevesebbet tanultassunk növendékeinkkel-tankönyvből. Arra kell vigyáznunk, hogy a gyermek meg ne undorodjék a tanulástól, hogy a mi tanítói munkánkat ő fejezze be önképzéssel. Keveset úgy tanultatunk növendékeinkkel, ha minden alkalmat és módot megragadunk arra, hogy a tudnivalókat lehetőleg az iskolában sajátíttassuk el.

Nincsen tantárgy, melynek tanításánál nagyobb sikerrel tehetnénk eleget a sikeres tanítás ezen követelményének, mint a természettan. E tantárgy tanítása szemléltetés nélkül hálátlanabb munka, mint

a fogpiszkáló csinálás. Ha pedig helyes, szemléleti alapon tanítjuk a népiskolai természettant, tankönyvre vagy épen nincs, vagy csak annyiban van szükségünk, a mennyiben a szemlélet alapján a gyermekek által kitalált igazságokat, törvényeket be akarjuk taníttatni, így a növendék elméjébe jobban bevésni. Én tehát egy népiskolai természettanba semmi egyebet nem tartok szükségesnek felvenni, mint a fizikai törvényeket és igazságokat. Minden egyéb felesleges. Az eszközök, azok használásának módja, a kísérletek, a tünemények leírása a gyermek feladata, melyet az iskolában a rendelkezésére bocsátott eszközök segítségével maga végez.

Hogy ezt tehesse, fel kell hagynunk a most divatozó „módszeres“ tanítással. Megmutatjuk most ugyanis egyszer a gyermeknek az eszközt, aztán félretesszük, hogy ne kopjék. A gyermek az egyszer látottat elfeledi, azért segít úgy, a hogy tud magán a kézikönyv leírásaival. Ha a gyermek maga csinálhat leírást, ha az eszközt, mindannyiszor rendelkezésére bocsátjuk, valahányszor feleltetjük, nem lesz a könyv leírásaira szüksége.

Ekkor a tankönyvben a leírások teljesen feleslegesekké válnak. Hogy a gyermek ezen leíró munkáját megkönnyítsük, minden törvény, vagy igazság elé rajzoljuk oda azon eszközök, vagy tünemények jó képeit, melyeknek segítségével a törvényt, vagy igazságot kitaláltattuk. Ezáltal a gyermek önmunkásságának nyitunk tért.

Ezek után kijelenthetem, hogy Zsindely munkája legnagyobb hibájának azt a sok és szerintem felesleges leírást tartom, mely könyvét annyira izmossá tette s megrágitotta. Ezen leírásokat egy új kiadás alkalmával el lehetne hagyni s helyöket jó képekkel pótolni.

A mi az anyag módszeres feldolgozását, a tünemények és törvények leírását illeti, szerzőnek elismeréssel kell adoznunk. Előadása világos és szabatos. Zsindely könyve népiskolai tanításra jelen alakjában is sikerrel használható. Fénypontját, a miről nem szabad megfélekednem, a „függelek“ képezi, mely a szerzett ismeretek gyakorlati alkatására szorítkozik.

Az „irodalmi kör“, mely népiskolai tankönyvirodalmunk megteremtése körül halhatatlan érdemeket szerzett, ezen tankönyv kiadásával sem végzett hálátlan munkát.

Könyvismertetés. Az ápolás módszere. Irta Lederer A., átnézte és bevezető szóval ellátta Dr. Fodor József, a közegészségtan egyetemi nyilv. r. tanára. Lampel Róbert könyvkiadása, 1884.

Paedagogiai irodalmunk ismét egy becses művel gazdagodott Lederer A. képzőintézeti tanár fentjelzett munkájával. Mi sem illusztrálhatja jobban közegészségünk siralmas állapotát mint ama jelentések, melyek több megye részéről a magyar kormányhoz e tekintetben intéztettek, s a képviselőház utolsó üléseiben is szóba hozattak. Mindazok, kik a nemzet jóléte, gyarapodása s jövője iránt csak némi érzéssel bírnak, átláthatják, hogy pusztán kormányrendeletekkel s holt törvényparagrafusokkal a nemzet pusztulását feltartani nem lehet: a nemzetet magát fel kell rázni fásult közönyéből, hogy élete, egészsége s jövője fölött örködjék. S vajjon, kik volnának inkább hivatva a köznépet saját érdeke, s közegészségünk gondos megérzése iránt felvilágosítani, mint épen azok, kiket a gondviselés és hivatásérzet a nép nevelőivé rendelt? s érdemült szerzőnk, midőn az ápolás módszerét megírta, főleg a néptanítókra gondolt, kik a nép mindenrendű osztályával naponként érint-

kezven, ismerik annak szükségait valamint a közegészség körül elkövetett súlyos mulasztásait is.

„Az ápolás módszere“ csak befejező lányszemét képezi a szerző által előbbi időben közét: „A példaadás módszere“, „A szoktatás módszere“, „Az oktatás módszere“, „A beszéd- és értelemgyakorlatok módszere“, s „A természettan tanításának módszere“ című nevelészet cyclusának, s szűk kerete dacára nagykörű olvasottságának s bő tapasztalatainak fényes jeleit adá bene. Tartalma szerint a következő tárgycsoportokat ölelte fel: „Neveléstan felosztása, az ápolás lényege és szemei, ápolástan és ápolás módszere, irodalom, az ápolás és ápolástan történetéhez, az ápolás fontossága és célja, mit kell ápolni? néhány, az ápolásra vonatkozó anthropologiai törvény, az ápolás tulajdonsága“. Előadásában szerző az általa hirdett 12 nevelészet alapelvet követi. Ohajtunk e könyvnek nagy olvasókört, s a benne lefektetett arany szabályoknak számos követőt.

Szerkesztőségünkhöz beküldetett. „Népiskolai olvasókönyv a fiúiskolák IV. osztálya számára.“ A „Csongrád megyei tanító-egyesület“ (Alföldi tanítóegylet) határozatából és megbízásából szerkesztette Vass Mátyás, szegedi tanító. Bolti ára köte: 45 kr. Minden példány után 1 kr. a „Csongrád megyei t. egy.“ segély-alapjának javára fordítatik. Szeged 1884. Kiadja Traub és társa.

Számítási feladatok az elemi népiskola III. és IV. osztálya számára, írta Dezső Lajos. Kiadja a sárospataki „Irodalmi kör“ a főiskola költségén. Ara: kötetlenül 23, köteve 30 kr. Sárospatak.

Kortáblák a történet tanuláshoz, nemzetiségi táblákkal. Tanodai s magánhasználatára összeállította dr. Bélay Jenő, második kiadás. Budapest. Aigner Lajos.

Henicke Rezső könyvkereskedő Győrött előfizetést hirdet Singer Mihály „Szerény kísérletek“ című beszélyfűzérére. A szerző szorgalmas s keresett hírlapíró és most lép először a magyar szépiróadalom terére. A mű, diszes kiállításban, június végével fog megjelenni, terjedelme körülbelül 12 iv lesz. Előfizetési ára, bérmentes küldéssel: 1 frt. 20 kr. Gyűjtőknek 10 példány után tiszteletpéldánnyal kedveskedik a kiadó.

Méhner Vilmos kiadásában megjelent: Vörösmarty Mihály Összes Munkáinak 5. és 6. füzeté. Ezen teljes kiadást rendezte és jegyzetekkel kísérte: Gyulai Pál. Magyar irodalmunk ezen remeiket ujjlag ajánljuk t. olvasóink figyelmébe, megjegyezve, hogy Vörösmarty összes művei még soha sem jelentek meg. A jelen kiadás felfogja ölelni azon műveket is, melyek a halhatatlan költő után mint kéziratok találtattak és eddig kiadva sehol sem voltak. Az egész mű 8 vaskos kötetben fog megjelenni. Egy-egy kötet körülbelül 8 füzetből álland. A mű kiállítása a lehető legpompásabb lesz. 1 füzet ára 35 kr. Bolti ára drágább lesz. Minden héten egy füzet jut a megrendelő kezébe.

VEGYESEK.

— „A magyar hülyék első nevelő- és ápoló-intézetében (Budán, Alkotás-utca 16. sz. a.) f. hó 8-án délelőtt 10 órakor a zárvizsgálatot tartják, melyhez minden emberbarátot tisztelettel meghívatik.“

— **Gönczy Pál** miniszteri tanácsos május 28-án meglátogatta a turóc-szt.-mártoni polgári iskolát; a kitűnő vendég tiszteletére a tanítói testület estélyt rendezett, melyen Lehotzky Lajos alispán, Szüllő Géza tanfelügyő és a megye több kiváló férfija vett részt.

— **Iskolai alapítvány.** Milassevic Márton, bajai kir. közjegyző 500 frtos ösztöndíj-alapítványt tett a bajai

főgymnasium számára, mely alapítványt a bajai főgymn. tanári kara fogja kezelni, illetőleg adományozni. Elvezői a bajai főgymnasiumba járó, bajai születésű vagy illetőségű, róm. kath. vallá-u, jó erkölcsű és jól tanuló ifjak.

Jótevény hagyomány. Bujánovits Jánosné, szül. Koppai Mária, a fővárosban nem rég elhunyt jótevény nő, majdnem összes vagyonát jótevény czélokra hagyományozta. Végrendelete értelmében 120.083 frt. szétosztása Tiszta Kálmán miniszterelnök és gr. Szapáry Gyula pénzügyminiszter belátására van bízva.

— **Frey József** fővárosi nyugalmazott igazgatótanító, az Eötvös-alap gyűjtőbizottságának pünkösdi gyűlésen azon ajánlatot tette, hogy míg él, évenként 10 fitot fizet szegény özvegyek és árvák tagsági díjai fejében. A gyűjtőbizottság Frey urnak ezen, az alap iránt tanusított újabb jótevényességét hálás köszönettel fogadta.

— **A budapesti tanítók segélyegyesülete** legutóbb tartott igazgatótanácsi ülésén elhatározta, hogy a nevezetesebb hazai fürdők igazgatóságait megkeresi aziránt, hogy a segélyegyesület tagjainak az illető fürdők használásánál bizonyos kedvezményeket nyujtsanak. A felkért igazgatóságok közül eddig a koritnczai volt szives az egyesület kérésének megfelelően intézkedni, a mennyiben késznek nyilatkozott a segélyegyesület egy tagját a fürdő évad bármely szakában naponként 2 frt. fizetésért lakással és teljes ellátásban részesíteni, gyógy-és zenedij fizetése alól felmenteni s a fürdők használatát 50% engedménnyel rendelkezésére adni. Scholz Katalin budapesti uszoda tulajdono-nő pedig a segélyegyesületi tagok számára a következő, mérsékelt árjegyzéket állapította meg: 1 tanulási jegy, beiratással, ruha nélkül 6 frt. 1 szabad uszó-jegy beiratással, ruha nélkül 3 frt; 50 db. uszó-jegy egyes használatra, ruha nélkül: 5 frt; 50 db. szabad uszó-jegy ruhával: 10 frt. Hiszszük, hogy legközelebb kiegészíthetjük ezen tudósításunkat a többi megkeresett fürdő igazgatóságok által engedett kedvezmények közlésével.

— **Zichy Antal** ur közéletünk ezen kiváló férfija és a tanítóknak legodaadóbb barátja, a soproni választókerület szabadelvű pártja által országgyűlési képviselőjelöltül állított fel. Ezen kerületet legutóbb Trefort Agost önmilga képviselte; ki azonban a jelöltséget ez alkalommal el nem fogadta. Ha Zichy Antal ur a jelöltséget elfogadja, úgy megválasztása bizonyosnak tekinthető. A közügy érdekében ohajtjuk, hogy ugy legyen.

— **A jövő évi országos kiállítás** idejére kiállítási lakás-iroda fog létesíttetni, az erre vonatkozó indítványt a kiállítási bizottság elnöke: Gerlőczy Károly polgármester terjeszté a főv. hatóság elé. A javaslat szerint a lakásközvetítés ügye, minden magánvállalat mellőzésével, a hatóságra bíztnék. A tervezett lakásiroda célja: a felmerülhető lakáshiány és lakásdrágulás meggátálása és a kiállítási látogatóknak rendezett és biztosított elszállásolása. A központi iroda a közt utcai iskola helyiségében, a fiok-irodák pedig a vasuti indulóházaknál és a Duna gőzhajózási társulat azon épületében helyeztetik el, hol a bécsi személyszállító hajók kikötnek. Az irodában bérbeadásra előjegyeztetnek: a szállodákban levő lakások, a főváros vagy az állam és magánintézetek s társulatok által e czélra átengedendő lakások és végre a főváros környékén levő községben, esetleg a vasut és gőzhajóállomásokhoz közel fekvő helyiségben levő lakások.

— **Uj antiquar könyvkereskedést** nyitott Robicsék Zsigmond és Petrik Géza, Budapesten a vaczi-köruton 27. szám alatt.

— **Iskola-takarékpénztári ügy.** Az országos gazdasági egyesület ezennel felkéri mindazokat, kik hazánkban iskola-takarékpénztárakat kezelnek, hogy erre vonatkozólag sziveskedjenek a következő kérdésekre szokásos évi jelentéseiket mielőbb beküldeni: 1. Mi az iskola neve és jellege? 2. Hány tanuló jár az illető osztályba? 3. Hányan takarékoskodnak? 4. Mennyi a megtakarított összeg? 5. Ki, vagy kik a kezelők? 6. Röviden, mily erkölcsi hatást gyakorolt az intézmény a gyermekekre és szülőkre? 7. A kivett pénz mire fordítatik rendszeren? 8. Hol kamatozik a betett pénz? 9. Mikor kezdett az illető iskola takarékpénztárt kezelni? 10. Miképen gyakoroltatik az ellenőrzés? A va lás- és közoktatási miniszter rendelete folytán a beküldendő kimutatást egy ellenőr pl. lelkész, az iskolaszék egyik tagja által láttomaztatni kell. A jelentés legczélszerűbb, ha a május végével tapasztalt adatokra vonatkozik, mikor még a tanulók vagy azok szülei nem vették ki a megtakarított pénzeket. Az értesítést kérjük levélben vagy levelező lapon (akár bérmentetlen) az orsz. gazd. egyesület titkári hivatalához (Budapest, Köztelek) czimezni.

KIADÓ LAPTULAJDONOS:

A „NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYESÜLETE.“

FELELŐS SZERKESZTŐ:

TANOSIMRE.

Pályázat!

A nyiregyházi városi felső leány-iskolánál megürrült egyik tanítói állásra pályázat nyittatik.

Javadalma: 550 forint évi fizetés, szabad lakás az iskola helyiségben, esetleg 120 forint lakbér illetőség, mely javadalom a városi pénztárból havonkénti előleges részletekben fiztetik.

Pályázhat minden felső nép- vagy polgári iskolára képesített okleveles tanító vagy tanítónő, ki a magyar tannyelven kívül a német nyelvet is alaposan képes tanítani.

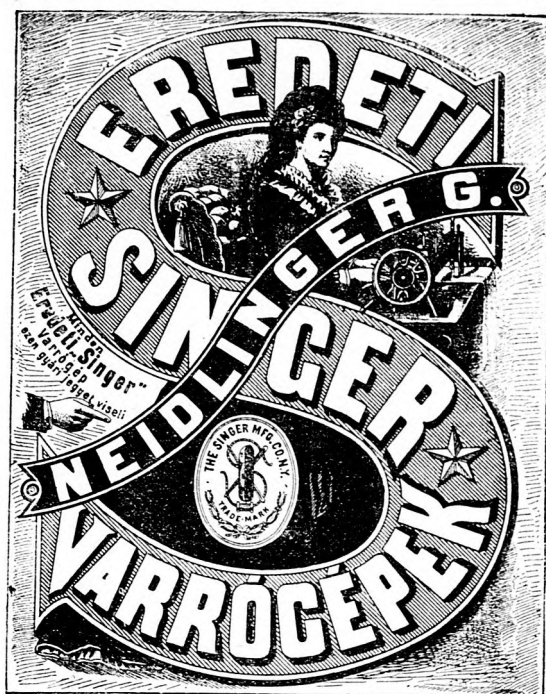
Kötelessége lesz a népiskolai törvény követelménye s a városi iskolaszék által jóváhagyott tanterv szerint az első és második felső leány-osztályban tanítani.

A pályázni kívánók, a felső nép- vagy polgári iskolai tantárgyakból nyert okleveleiket, szabályszerűen felszerelt kérvényeiket, egészségüket igazoló orvosi bizonyítványukat folyó évi június hó 30-áig alólirott iskolaszéki elnökhöz küldjék be.

A pályázók közül azok, kik a nevelés terén több év óta sikeresen működnek s ezt jó bizonyítvánnyal igazolják — véglegesen, kezdők azonban csupán jó eredményt felmutatott egy próba tanév eltelte után — választatnak meg. — Előnyben részesülnek az ének- és zenéhez értő tanítók és tanítónők. A megválasztott jövő szeptember hó 1-én foglalja el hivatalát, de tanév közben állását el nem hagyhatja.

Nyiregyházán 1884. év május hó 26-án.

Krasznay Gábor,
iskolaszéki elnök.

Budapesten csak a **NEW-YORKI**
Singer társulat vezérügynöke

NEIDLINGER G.
által váczai-utca 26. sz. rendelhetők.

Más nevű varrógépkereskedőknek, helyben vagy más-
hol Magyarországon, az eredeti Singer varrógépek ismét-
elárúsítás végett nem adatnak; s másoktól a Singer név
visszaélésével kereskedésbe hozott gépek csak **utánzott**
német vagy bécsi gyártmányok.

NEUMAYER EDE

ajánlja a
középiskolai tanár és népiskolai tanító urak

becses figyelmébe

k ö n y v n y o m d á j á t,

mely a

legtetszetősebb betűkkel

és a

legczélszerűbb nyomdai szerelvényekkel levén ellátva
képesítve van mindennemű

nyomdászati munkát

a legizlésebben előállítani.

Az árakat a legjutányosabban számítja és t. megrendelőit gyorsan és kifogástalanul elégíti ki.

Üzleti helyiség:

Budapest, Ó-utca 2. szám,
(Ipar-udvar.)

Nyomatott Neumayer Ede, Budapest Ó-utca 2. sz. (Iparudvar)